

Κήρυγμα 1^{ης} Ἰανουαρίου

Ἑορτή Μ. Βασιλείου

Ὁ Μ. Βασίλειος γιά τόν ὁποῖον ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νανζιαζηνός εἶπε πώς εἶναι ὁ σπουδαιότερος τῶν ἀνθρώπων τοῦ αἰῶνος του, δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπό λόγους πανηγυρικούς, οὔτε ἐγκωμιαστικούς πού τελικά δέν ὠφελοῦν κανέναν, τό σημαντικό γιά τή δική μας ὠφέλεια θά ἦταν νά γνωρίσουμε ἀπό πιό κοντά τήν Ἀγία Μορφή του.

Ὁ Μ. Βασίλειος γεννήθηκε στήν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας γύρω στό 330 μ.Χ. ἀπό γονεῖς μέ παιδεῖα. Ὁ πατέρας του ἦταν ῥήτορας καί ἡ μητέρα του Ἑμμέλεια γυναίκα μέ ἦθος καί ἀρχές Χριστιανικές, ἀργότερα μέ τήν ἀδελφή του Μακρίνα θά ἀφιερώσουν τή ζωή τους στή μοναχική ζωή.

Ὁ ἴδιος ταξιδεύει στίς φημισμένες σχολές τῆς Κων/πολης καί τῶν Ἀθηνῶν γιά νά σπουδάσει. Εἶχε πολύ μεγάλη δίψα γιά μάθηση. Ἐκεῖ γνώρισε καί τόν δάσκαλο τοῦ Ἱ. Χρυσόστομου Λιβάνιο, δεινό ῥήτορα.

Στήν Ἀθήνα σπούδασε ἀστρονομία, μαθηματικά καί ἰατρική καί γνώρισε τόν συμπατριώτη του Γρηγόριο Νανζιαζηνό μέ τόν ὁποῖο συνδέθηκε μέ ἀδελφική φιλία.

Ἀργότερα ὁ Ἁγ. Γρηγόριος θά γράψει στόν Ἐπιτάφίό του γιά αὐτή τή χρυσή φιλία καί τά χρόνια πού σπούδαζαν μαζί στήν Ἀθήνα. «Ἦμασταν μιά ψυχή δυό σώματα καί εἶχαμε κοινό σκοπό τήν Ἀρετή». Ἐγκαταλείποντας τήν Ἀθήνα ἐπιστρέφει στήν Καισάρεια ὅπου διδάσκει ρητορική, ὅμως ἡ ψυχή του ἦταν δοσμένη στήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ γιά αὐτό καί γρήγορα ἐγκαταλείπει τήν ρητορική γιά νά ἀσπαστεῖ τόν Μοναχικό βίο. Ταξιδεύει στά μεγάλα κέντρα τοῦ μοναχισμοῦ (Αἴγυπτο, Παλαιστίνη, Συρία, Μεσοποταμία) γιά νά μυηθεῖ στή μοναχική ζωή. Ἐπιστρέφοντας ἀποτραβιέται σέ ἐρημική τοποθεσία τοῦ Πόντου. Ἐκεῖ θά ἐπιδοθεῖ σέ ἀσκητικούς ἀγῶνες γιά πέντε ὁλόκληρα χρόνια. Ἐκεῖ στήν ἔρημο ὠρίμασε ὁ θεῖος ἔρωτας τοῦ Βασιλείου γιά νά γράψει ἀργότερα. «Θεῖον κάλλος τί ὑπάρχει ἐρασιμώτερον».

Ὁ Μοναχός Βασίλειος προσκαλεῖται ἀπό τήν Ἐκκλησία γιά νά προσφέρει τόν ἑαυτό του στόν ἀγῶνα καί τή διακονία της.

Ἡ ὥρα ἦταν κρίσιμη, ἡ Αἵρεση τοῦ Ἀρειανισμοῦ ἐξαπλωνόταν δηλητηριάζοντας ἔτσι τήν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ πρεσβύτερος Βασίλειος χειροτονημένος ἀπό τόν Καισαρείας Εὐσέβιο τόν ὁποῖο σέ λίγο θά διαδεχθεῖ στό θρόνο τοῦ Ἐπισκόπου.

Ὁ Βασίλειος ρίχνεται στή μάχη ἐναντίον τῶν αἵρετικῶν μέ τόλμη καί αὐτοθυσία. Παροιμιώδης εἶναι ἡ ἀπάντηση πού ἔδωσε στόν Ἐπαρχο Μόδεστο ὅταν ἐκεῖνος κατ' ἐντολή τοῦ Οὐάλεντος πίεζε τόν Βασίλειο νά ὑποχωρήσει ἀπό τό ὀρθό δόγμα ὥστε νά ἐπέλθει ἡ εἰρήνη στήν Ἐκκλησία.

Στήν σθεναρή ἄρνηση τοῦ Βασιλείου ὁ Μόδεστος τοῦ ἀπαντᾷ ὅτι κανεῖς Ἐπίσκοπος δέν τοῦ εἶχε μιλήσει ἔτσι καί ὁ Βασίλειος τοῦ ἀπάντησε

«Εἶναι γιατί δέν βρῆκες φαίνεται στό δρόμο σου ἀληθινό Ἐπίσκοπο». Ὁ Μόδεστος βέβαια δέν ὑποχωρεῖ, δοκιμάζει μέ ἀπειλές νά λυγίσει τό φρόνημα τοῦ Βασιλείου, ἀλλά ἐκεῖνος παραμένει ἀμετακίνητος ἀπό τίς θέσεις του.

Ἀγάπησε τόν Θεό καί τόν ἄνθρωπο ἰδιαίτερα ὅσους εἶχαν ἀνάγκη, γιά αὐτό καί δημιούργησε τή Βασιλειάδα, ἓνα πρότυπο γιά τήν ἐποχή του Ἰδρυμα πού περιελάμβανε Γηροκομεῖο, ὀρφανοτροφεῖο καί πτωχοκομεῖο, στό ὁποῖο ἔβρισκε ἀγάπη καί παρηγοριά κάθε πονεμένος καί δυστυχισμένος ἄνθρωπος.

Ἡ ζωή του ἦταν σύντομη πρίν κλείσει τά πενήντα του χρόνια, βαριά ἄρρωστος παραδίδει τήν ἡγιασμένη του ψυχή στά χέρια τοῦ Θεοῦ τό 379 μ.Χ.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, ἀναφέρει γιά τό βίο τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, πῶς ἐνῶ προσεύχονταν μέσα στήν ἡσυχία τῆς προχωρημένης νύχτας, «ἐλλαμψις αὐτῷ φωτός γίνεται· ἄνυλον δέ τί τό φῶς ἐκεῖνο, θεία δυνάμει καταφωτίζον τό οἶκημα, ὑπ' οὐδενός πράγματος ὑλικοῦ ἐξαπτόμενον». Ἐδῶ θά στηριχθοῦν ἀργότερα οἱ μυστικοί τοῦ ἡσυχασμοῦ, γιά ν' ἀναπτύξουν τή θεωρία γιά τό ἄκτιστον φῶς. Φυσικά, δέν πρέπει νά νοήσει στό φῶς αὐτό κανεῖς τήν οὐσία, ἀλλά τήν ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, ἀλλιῶς, σάν ἄλλος Βαρλαάμ, θά πέσει σέ αἵρεση. Καί γνωρίζουμε τί σάλο προκάλεσαν στήν Ἐκκλησία οἱ ἡσυχαστικές ἔριδες τοῦ ΙΔ' αἰῶνος. Ο Μ. Βασίλειος τό ξεκαθαρίζει πολύ ὠραία το θέμα αὐτό: «αἱ μέν ἐνέργειαι τοῦ Θεοῦ πρός ἡμᾶς καταβαίνουσιν, ἡ δέ οὐσία αὐτοῦ μένει ἀπρόσιτος». Αὐτή ἡ κάθοδος τοῦ ἀκτίστου φωτός στό Μ. Βασίλειο προϋποθέτει μιά μεγάλη ἡσυχαστική ἀσκησι καί προπαιδεῖα. Καί ἐνῶ οἱ ἁμαρτωλές ψυχές πού εἶναι βουτηγμένες στήν ἁμαρτία γιά αὐτό καί σκορπίζουν ἁμαρτία καί σκοτάδι «αἱ πνευματοφόροι ψυχαί, ἐλλαμφθεῖσαι παρὰ τοῦ πνεύματος, αὐταί τέ ἀποτελοῦνται πνευματικά καί εἰς ἑτέρους τήν χάριν ἐξαποστέλλουσιν».

Ἴδού πῶς ὀρίζει ὁ Ἅγιος τήν ἔννοια τῆς θεώσεως, ὁ ἄνθρωπος γίνεται θεός κατά τήν ὁμοιότητα τοῦ ιδιώματος (τῆς ἀρετῆς) ὄχι κατά τήν ὁμοιότητα ἢ ταυτότητα τῆς οὐσίας.

Σέ ἄλλο σημεῖο ὅμως δέν θά διστάσει νά πεῖ γιά τό θέμα τῆς θύραθεν παιδείας, «ἐδαπάνησα πολύ χρόνο τῆς ζωῆς μου στή ματαιότητα ξόδεψα ὅλη σχεδόν τή νεότητά μου σέ μάταιη ἐργασία, προσπαθώντας νά ἀφομοιώσω διδασκαλίες σοφίας πού ὁ Θεός ἐμώρανε. Μιά μέρα ὅμως ξύπνησα σάν ἀπό βαθύ ὕπνο καί ἔστρεψα τά μάτια μου πρός τό θαυμαστό φῶς τῆς ἀλήθειας τοῦ Εὐαγγελίου. Τότε εἶδα πόσο ἀνώφελη ἦταν ἡ σοφία τῶν ἀρχόντων τοῦ κόσμου τούτου, πού τό βασίλειό τους παίρνει τέλος. Ἐκλαψα πολύ γιά τήν ἄθλια ζωή μου καί εὐχόμουν νά μοῦ δοθεῖ ἡ φώτιση γιά νά κατανοήσω τά μυστήρια τοῦ Θεοῦ».

Ὁ Μ. Βασίλειος εἶναι ἓνας ὁλοκληρωμένος ἄνθρωπος μέ ὕψος θεωρίας καί ζωή γεμάτη ἀσκησι. Εἶναι ὁ Ἐκκλησιαστικός ῥήτορας, ὁ δογματικός θεολόγος, ὁ ἀφθαστος ἐρμηνευτής τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ὁ

Μεγάλος Παιδαγωγός και διδάσκαλος τῆς εὐσεβείας, ὁ ποιμὴν ἀλλὰ καὶ ὁ κοινωνικὸς ἐργάτης. Ὁ βίος του εἶναι ἓνα πραγματικὸ θαῦμα.

Πανοσ. Ἀρχιμ.

π. Νεκτάριος Γεωργογιάννης